

Bevarandeplan för Natura 2000-området Matsalycke SE0420295

Matsalycke, Foto: Marie Björkander

Grunduppgifter om Natura 2000-området

Län:	Skåne
Kommun:	Östra Göinge
Läge:	3 km söder om Broby
Markägare:	Naturskyddsföreningen i Skåne
Areal:	1,9 ha
Skyddsform:	Naturreseptat, Matsalycke, 1976-10.
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2002-01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018-12.

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio de Janeiro 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen. Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter. Tillstånd krävs alltid för åtgärder som riskerar att påverka dessa arter negativt. *Typiska arter* är indikatorarter vars förekomst

indikerar gynnsamt tillstånd för en utpekad naturtyp. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter* och naturtyper är de arter/naturtyper som är utpekats som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter och naturtyper som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten eller naturtypen ska få gynnsam bevarandestatus. Rödlistade arter är en sammanställning av arters status när det gäller risk att dö ut inom ett lands gränser. En nationell *rödlista* publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för denna bevarandeplan förtecknad i boken *Rödlistade arter i Sverige 2015*. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* är hotade arter med ett särskilt åtgärdsprogram för att förbättra artens överlevnadsmöjligheter.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

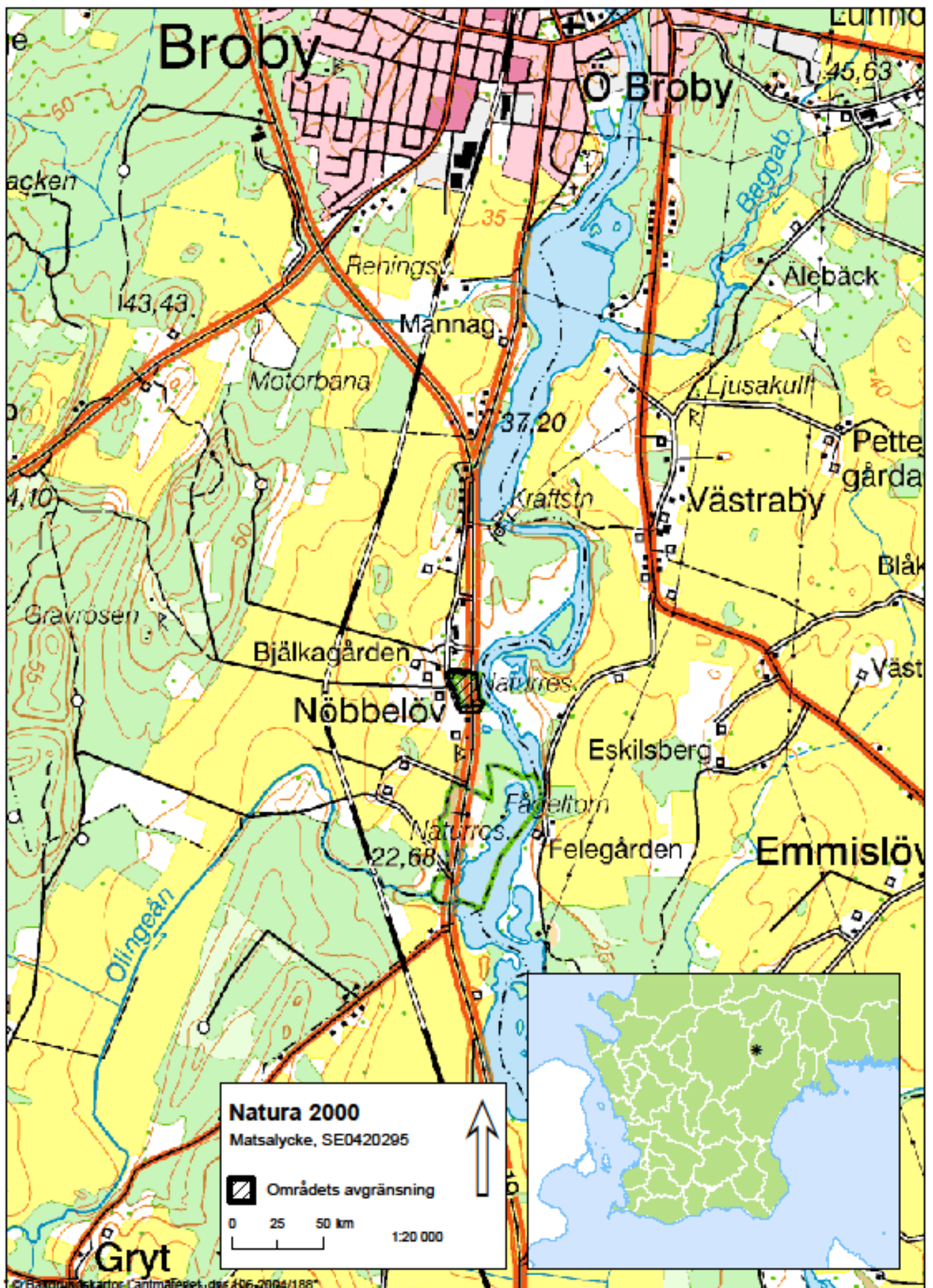
Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	6
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	7
Bevarandemål.....	7
Målindikatorer.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	9
Naturtyper.....	9
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	11
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	12
Skydd och reglering.....	13
Prioriterade bevarandeåtgärder.....	13
Restaureringsåtgärder.....	14
Löpande skötsel.....	14
Uppföljning.....	14
REFERENSER.....	14
BILAGOR.....	15
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	16
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	17
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	18
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	19

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Naturreseptatet Matsalycke ligger vackert beläget i anslutning till den meandrande Helgeån mellan Broby och Knislinge i Östra Göinges kommun. Området genomkorsas av riksväg 19 och området öster om vägen består av yngre svämlövskog med al i anslutning till Helge å. Väster om vägen finns en betesmark bestående av många stora vidgreniga träd av ask och ek. Trakterna vid Nöbbelöv utgörs av öppna åker- och betesmarker men det öppna kulturlandskapet är omgivet av skog i västlig, nordlig och östlig riktning. Dessa trakter ligger i skogsbygden och kallas den övre skogsbygden i Campbells klassning av bygder från 1700-talet. I skogsbygden livnärde sig folket på skogen och produkter som härstammar från skogen. Många av träden bär spår av hamling vilket var vanligt förekommande i N Skåne. Vi har en lång tradition av att hamla träd i Skåne, både av praktiska skäl - för att få virke, foder åt djuren och att främja grästillsväxten under trädet men även av estetiska skäl - för att skapa tydligare linjer och snygga strukturer.

1808 genomfördes enskifte i byn, det var en jordreform som hade till syfte att slå samman alla små tegar så att varje bonde istället fick ett fåtal sammanhängande åkrar.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanen för Matsalycke.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Matsalyckes naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Trädklädd betesmark – Ädellövdominerade trädklädda betesmarker (9072)	1,17	0,18	1,4
*Svämlövskog (91E0 eller 9750)	-	0,30	0,30
Total areal naturtyper	1,70		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är de gamla grova träden, de senvuxna träden samt den döda veden och detta finns i naturtypen trädklädd betesmark – ädellövdominerade trädklädda betesmarker (9072).

Motivering:

Natura 2000-området Matsalycke består av en betad asklund där det tidigare bedrivits slätter. Några askar bär spår av hamling. Området som är relativt litet, ligger på Helge ås strand. Riksväg 19 går genom området. En stor förekomst av gamla träd förekommer. Flera askar räknas som grova. Området har höga naturvärden som resulterar från att det finns en lång kontinuitet i trädskiktet. Fältskiktet är mycket påverkat av kväve med arter så som brännässlor och hundkåx, men det finns också inslag av finare flora.

Bevarandemål

Arealen av Trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 1,4 hektar.

Regelbundet bete med betespåsläpp först efter 31 maj ska påverka området. Regelbunden hamling ska påverka området. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet och/eller säsongsvist. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Träd-/buskslagsfördelningen ska vara naturlig. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter; ask, ek och al. Värdefulla träd t ex bärande och blommande träd, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd, grova träd etc, ska finnas rikligt. Värdefulla buskar t ex bärande och blommande buskar, snår- och brynbildande buskar ska finnas. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska finnas solexponerad bark/ved. Främmande/invasiva arter ska inte förekomma. Ingen igenväxningsvegetation (vedartad/örtartad), ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Inom alslogen ska småskaliga naturliga processer, som t. ex. trädens

föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning påverka dynamik och struktur.

Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvis ska påverka dynamik och struktur.

Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat.

Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; liggande död ved och stubbar; stående döda eller döende träd; träd med socklar; träd med hackspettsbohål; gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar; gamla hävdpräglade träd;

Fuktig till blöt mark, t.ex. vid stränder/, ska utgöra ett måttligt inslag i delar av området;

Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Typiska/karakteristiska arter ska förekomma rikligt.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Målandikatorer

Areal

- Naturtypen Trädklädd betesmark – Ädellövdominerade trädklädda betesmarker (9072) skall utgöra en areal på minst 1,35 ha.
- Naturtypen svämlövskog (91E0) skall utgöra en areal på ca 0,3 ha men naturtypen kan minska om den trädklädda betesmarken (9072) ökar.
-

Struktur och funktion

- Området fortsätter hävdas som betesmark så att förnaansamling och igenväxningsvegetation inte påverkar florans och faunan negativt. Viltstängsel kommer att gå i befintligt vägområde, vilket får till följd att eventuellt inte den östra betesmarken kommer att kunna betas fortsättningsvis.
- Betespåsläppet på våren bör inte ske innan 31 maj om inte varje år så åtminstone vart 2-3 år.
- Antalet grova träd (mer än 1m i diameter) ska ej minska
- I naturreservatet ska man bibehålla en asklund med rik örtvegetation i möjligaste mån
- I naturreservatet ska man bibehålla intrycket av äldre hävd genom hamling m.m.
- Blommande och/eller stickande buskar bevaras.
- Trädskiktets krontäckning i den trädklädda betesmarken (9072) är mellan 30 % och 50 %. Solinsläpp till fältskikt och trädstammar ska finnas.
- I betesmarken (9072) ska det finnas minst 14 grova träd eller hålträd per ha. Ca 20 st träd är grova eller hålträd totalt i betesmarken idag, vilket ger ca 14 träd/ ha.
- I betesmarken (9072) ska det finnas minst 15 m³/ha av död ved. Den döda veden ska finnas i olika dimensioner och i olika nedbrytningsstadier.
- Träd- och buskskiktets krontäckning/täckningsgrad i svämlövskogen (91E0) är minst 30 %.
- I skogen (91E0) ska det finnas minst 2 grova träd eller hålträd per ha.

- I skogen (91E0) ska det finnas minst 20 m³/ha av död ved. Den döda veden ska finnas i olika dimensioner och i olika nedbrytningsstadier.

Typiska arter

I naturtypen Trädklädda betesmarker –ädellövsdominerade trädklädda betesmarker (9072) ska de typiska arterna förekomma i minst 2 exemplar/provyta. De typiska arterna gullviva, brunskaftad blekspik, gulvit blekspik, matt pricklav, havstulpanlav och ädellav har hittats inom naturtypen.

I naturtypen Svåmlövskog (91E0) ska de typiska arterna förekomma i minst 2 exemplar/provyta. De typiska arterna bäckbräsma och majbräken har hittats inom naturtypen.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Trädklädd betesmark (9070) och undergruppen Ädellövsdominerad trädklädd betesmark (9072)

Trädskiktet i den trädklädda betesmarken domineras av ask varav en del visar spår efter hamling. Åtminstone fyra askar är grova (mer än 1 m i diameter). I övrigt finner man bland annat björk, hagtorn, hägg, krusbär och vildapel. Fältskiktet är mycket påverkat och domineras av brännässlor, hundkäx och skräppor. Det finns dock finare flora såsom humleblomster, mandelblomma, Sankt Pers nycklar och ängsbräsma.

I väster består området av en betad asklund med många grova och spärrgreniga träd. Området har höga naturvärden som resulterar från att det finns en lång kontinuitet i trädskiktet. Öster om vägen finns både trädklädda betesmarker med ask men också alskog då området ansluter direkt till Helgeån.

Detta område har inte betats så intensivt och den skogliga karaktären har tagit överhand. Den slätterindikerande floran som fanns en gång i tiden har försvunnit för att nu vara mer anpassat till brukandet som betesmark.

Västra betesmarken

Träden i betesmarken är mycket imponerande med sina grova stammar och vidgreniga kronor. Åtminstone tretton askar och ekar är grova (mer än 1 m i diameter i brösthöjd). Det finns också 5 st hålträd som inte är grova. Träden är minst 160 år gamla men det finns förnygring också. Åtminstone tre av träden bär spår av hamling.

Död ved finns i form av hålträd och högstubbe. Tyvärr har en del askar fått askskottsjukan vilket kan medföra en för tidig död, även torkan 2018 påverkade trädens vitalitet.

En liten del av den trädklädda betesmarken betas inte och avskiljs från resten av betesfällan av en grusväg som omgärdar resten av den västra betesmarken. Denna lilla del består av två grova askar och ett vidträd. Markvegetationen består av högvuxna arter av bl.a. kirskaål, älgört och hallon. I söder ansluter denna biten till tomtmark.

Moss- och lavfloran är riklig med bl.a. guldlocksossa, platt fjädermossa, trubbfjädermossa, brunskaftad blekspik, gulvit blekspik, matt pricklav, stiftklotterlav, klotterlav, klippfrullania, bokvårtlav och ädellav.

Förutom ask finns inslag av ek, al, björk, hägg, krusbär, vildapel, hagtorn och hassel.

I fältskiktet har tidigare förekommit stora bestånd av gullviva men nu finns bara enstaka individer kvar pga att ris från träden och utskuggningseffekter gjort att nässlor, hundkåx, maskrosor, skräppor och andra kväveindikerande arter dominerar. Gullvivan är känslig för skuggning via ökad konkurrens om ljuset och slutar att föröka sig och populationen dör till slut.

En del trevligare arter finns dock som t.ex. mandelblomma, Sankt Pers nycklar (5-7 st), ängsbrämsa, teveronika, vårlök och äkta förgätmigej. En rödlistad art, åkerkulla som klassas som nära hotad (NT) finns.

Naturtypen utgörs av trädklädd betesmark med undergruppen ädellövsdominerad trädklädd betesmark (9072) och anses ha fullgod bevarandestatus.

Östra betesmarken

Längst i norr och på ett centralt parti i söder finns naturtypen trädklädd betesmark med undergruppen ädellövsdominerad trädklädd betesmark (9072). Här finns lika grova och värdefulla träd av ask, ca 3 st som i väster med arter som klippfrullania, guldlocksmissa, platt fjädermossa, havstulpanlav och klotterlav. Då betestrycket varit lägre här har hagtorn, slån, björk, asp, krusbär, hassel och al fått mer fäste och gett en mer skoglig karaktär där mer buskar och träd har tagit över. Arter som besksöta, älgört, prästkrage och rosarter finns.

Viltstängsel kommer att gå i befintligt vägområde, vilket får till följd att eventuellt inte den östra betesmarken kommer att kunna betas fortsättningsvis.

Svämlövskog (91E0, 9750)

I det nordöstra hörnet finns naturtypen svämlövskog bestående av al och björk. Träden är dock yngre och anses ha icke fullgod bevarandestatus.

Längst i söder betas inte området då området inte sitter ihop med fällan pga att en väg genomkorsar området. Här finns en jätteask men annars är här tätt med snår. Icke fullgod bevarandestatus råder.

Stora delar av den östra betesmarken utgörs av svämlövskog (91E0) bestående av al. En del alar är grova. För al anses trädet vara grovt om dess diameter är över 50 cm jmf med 80 cm för ek och bok och 60 cm för alm och ask. Glansfläck växer på träden.

Lite död ved finns. Fältskiktet består av grönvit nattviol, kåltistel, majsmörblomma, vitsippa, frossört, äkta förgätmigej, humleblomster och nejlikrot. Längst ner i norra hörnet finns lite tall. En råkkoloni har etablerat sig ibland topparna av träden.

Det behövs mer död ved och fler kryptogamer på träden för att öka bevarandestatusen från icke fullgod till fullgod.

Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)

Helgeån som inte ingår i detta Natura 2000-området utan i det föreslagna Natura 2000-området Olingeåns mynning – Helge å, men som ansluter direkt till objektet i öster har dålig ekologisk status bl.a. pga kvicksilver, kadmium, bly, nickel m.m. i vattnet och det förekommer endast

sparsamt med fisk mellan sammanflödet med Olingeån och sammanflödet med Klingaån. Trollsländor har inventerats vid Matsalycke och arterna flodflickslända, större kustflickslända, mörk lurflickslända, blodröd ängstrollslända och allmän smaragdflickslända har påträffats. Alla är triviala arter som är vanligt förekommande i Skåne.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Avverkning av grova träd och bortplockning av död ved samt avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Insådd eller plantering av invasiva arter eller att ta växtmaterial som inte har lokal anknytning
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- Brist på förnyring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Askskottsjukan och andra trädskjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.
- Igenväxning och utebliven eller minskad hävd
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.

- Ändrad pH. Det sura nedfallet påverkar pH-värdet så det kan sjunka med följd att en annan artsammansättning kan uppkomma. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarker eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkning på habitatet.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Ett alltför tätt träd- och buskskikt. Igenväxning p.g.a. markavvattning och ökad kvävedeponi kan ge ändrade proportioner mellan olika arter i botten- och fältskikt t.ex. kan antalet vitmossor minska, och andelen gräs, buskar och träd öka.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Nedfall av luftföroreningar. Luftföroreningar kan bl.a. skada områdets lavflora.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Spridning av invasiva arter.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan att undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådas med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken och har rådighet över vattnet.

Skydd och reglering

Naturreservatet Matsalycke bildades 1976-10-08. Ett förslag på reviderad skötselplan är föreslagen men ej fastställd. Skötselplanen är ännu inte fastställd men det är på gång. Åtgärder härrör mestadels från det nya förslaget på skötselplan från 2012.

Inom naturreservatet är det förbjudet att bedriva täkt m.m. som ändrar områdets topografi, att anordna upplag, att anlägga vägar eller parkeringsplatser, dra fram mark- eller luftledningar, uppföra mast eller liknande fast anordning, att anlägga brygga, att uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning, att använda kemiska bekämpningsmedel, att tillföra konstgödsel, att inplantera för området främmande växt- eller djurarter, att kalavverka, att utföra barrskogskultur samt att i övrigt vidtaga åtgärd som strider mot syftet med naturreservatet.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

- Nyhamla några unga askar, lönnar och ekar. Hamling av träd är lämpliga åtgärder att genomföra för att berika trädsiktet. Områdets natur- och kulturvärden är i huvudsak knutna till områdets träd och de är således viktiga att prioritera vid skötsel av området.
- Återhamla de nyhamlade träden. På så sätt blir det mer rymd mellan träden. Kolla med en arborist vilka träd som är lämpliga. Hamla inte gamla träd som aldrig tidigare hamlats, eller gamla träd som för mycket länge sedan hamlats.
- Sambeta inte området med odlad vall.
- Behåll alla askar även om de mår dåligt eller är hårt drabbade av askskottsjukan då svampens spridning sker via luften och ett skadat träd inte smittar andra träd.
- Det behövs upprättas en trädvårdsplan på individnivå för området.
- Avverka enstaka ekar samt björk och al för att öka ljusnedsläppet. Stämpling av träden som ska bort görs av kunnig person inom naturvård. Utglesningen bör ske försiktigt så att inte ljusinsläppet snabbt blir alltför stort.
- Föryngra bestånden med träd genom att plantera in lokalt material av träd av t.ex. ask, lönn och ek från bygden eller från frön via honplantor av ask. Dessa träd kan på sikt ta över när de grova träden dör. Instängsling av de nyplanterade träden behövs i början. Lönn och ek finns i trakten och kan vara bättre ersättningsträd än ask som har en dyster framtid pga. askskottsjukan.
- Brännässlor, hundkex och skräppor bör slås 2-3 gånger varje år för att på sikt trötta ut dem, det avslagna höet avlägsnas från området.

- Slå det lilla området i söder som är avskilt från resten av betesmarken genom en grusväg en gång per år och avlägsna höet från området. Om möjligt så skulle skötseln underlättas om huset i söder istället kunde använda den andra infarten och detta lilla området kunde stängslas om så att den ingår i den stora fällan.
- Ta bort eventuella nedfallna grenar på våren för att minska röjgödslings effekter.
- Uppsättande av nytt stängsel i norr intill rastplatsen (elstängsel med ekstolpar) samt sätta upp en stängselövergång.
- Om möjligt bör inget sambete med odlad vall ske i den östra betesmarken, men det viktigaste är att området betas. Sambete medför att näring från vallen utanför naturreservatet hamnar inom naturreservatet och ger gödslings effekter som följd med mer brännässlor, hundkäs och skräppor inom betesmarken. Om hävd är omöjligt pga. viltstängslet så måste regelbunden röjning av buskar ske.
- Nyhamla några unga askar, lönnar och ekar som kommit upp inom alskogen. Lönn får tas från annan plats nära Matsalycke
- Buskskiktet i 91E0 på östra sidan måste regelbundet röjas, speciellt om hävden upphör. Målet är att ha under 30% buskar. Spara blommande buskar och sälj samt bryn. Gör gläntor i buskagen samt utgå från befintliga gläntor och utöka dem.
- Friställ de grova träden i betesmarken på bekostnad av alskogen runt omkring askbestånden.
- Björk i hörnet av den västra betesmarken kan avverkas.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan

Löpande skötsel

- Se skötselplan

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

ArtDatabankens Artfaktblad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.

ArtDatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.

Länsstyrelsen i Kristianstads län 1996. *Från Bjäre till Österlen – Skånska natur- och kulturmiljöer*. Fälths tryckeri, Värnamo.

Länsstyrelsen Skåne. 2012. Förslag till skötselplan för naturreservatet Matsalycke, Östra Göinge kommun. 2012.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2012. Askskottsjuka – ett nytt hot mot våra skyddsvärda träd. Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.

Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.

Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund

SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>

Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2018-12-11 av Marie Björkander

Natura 2000-området Matsalycke, SE0420295 med naturtyper.

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

9072 - Trädklädd betesmark - Ädellövdominerade trädklädda betesmarker

9750 - Svämlövskog

Icke-naturtyper

6950 – Väg, OBS. längs vägen går viltstängslet en bit in och det finns inte naturtyp utanför viltstängslet på östra sidan vägen.

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med ”gamla träd” avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
Kärlväxter	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	F
Lavar	brunskäftad blekspik	<i>Sclerophora farinacea</i>	VU
Lavar	gulvit blekspik	<i>Sclerophora pallida</i>	VU
Lavar	matt pricklav	<i>Pachnolepia pruinata</i>	NT
Lavar	stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT
Storsvampar	rödfotad nagelskivling	<i>Gymnopus erythropus</i>	NT
Storsvampar	tusengömming	<i>Cryptosphaeria eunomia</i>	NT
Tvåvingar	gulringad vedharkrank	<i>Ctenophora flaveolata</i>	NT

Bevarandeplanen för Matsalycke

Syftet med Natura 2000-området Matsalycke i Östra Göinge kommun är att bevara en gammal lövängsrest med gamla grova träd, senvuxna träd samt den döda veden och detta finns i naturtypen trädklädd betesmark – ädellövdominerade trädklädda betesmarker (9072).

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane